

‘Waarom nog langer wachten?’

Nooit eerder ging een orthodoxe patriarch naar de inhuldiging van een paus

- ▶ Patriarch Bartholomeüs hoopt paus Franciscus al in januari 2014 te mogen ontvangen
- ▶ Russisch-orthodoxe metropoliet ook aanwezig op intronisatie
- ▶ Eensgezindheid over het primaatschap van de paus zou een grote doorbraak kunnen zijn

Patriarch Bartholomeüs krijgt de vredeskus van de kersverse paus Franciscus. © KNA-Bild

Lieve WOUTERS

Een schuchtere lenteson straalde over het Sint-Pietersplein tijdens de intronisatie van paus Franciscus op 19 maart. Delegaties uit 130 landen reisden ervoor af naar Rome, waaronder heel wat vertegenwoordigers van de andere Kerken en godsdiensten. De opmerkelijkste onder hen was ongetwijfeld de oecumenische patriarch van Constantinopel Bartholomeüs, de ‘eerste onder gelijken’ in de orthodoxie. Nooit eerder was een orthodoxe patriarch aanwezig op de intronisatie van een paus en al zeker niet na het Oosters Schisma in 1054, de scheuring tussen de rooms-katholieke Kerk enerzijds en de oosters-orthodoxe anderzijds.

Mgr. Athenagoras Peckstadt, bisschop in de oecumenisch-orthodoxe Kerk in België, is opgetogen: „Patriarch Bartholomeüs doorbreekt wel vaker het protocol en had duidelijk geen geduld om een officiële ontmoeting af te wachten. Ze kunnen elkaar alvast vinden in hun afkeer voor protocol dat de broederlijkheid in de weg staat.”

In een persbericht liet het oecumenische patriarchaat weten dat patriarch Bartholomeüs hoopt op een afspraak met paus Franciscus in januari 2014. Dat is precies vijftig jaar na de historische ontmoeting tussen paus Paulus VI en patriarch Athenagoras in Jeruzalem en de opheffing van de wederzijdse banvloek. Ook metropoliet

Hilarion, die in de Russisch-orthodoxe Kerk geldt als nummer twee, woonde de intronisatie van paus Franciscus bij. Beiden kregen een ereplaats tijdens de viering en stonden bij het Onzevader bij het altaar. Hoe betekenisvol is dit?

„Minstens even belangrijk als het feit dat paus Franciscus zich allereerst bisschop van Rome

noemde en ook paus Benedictus XVI vermeldde als ‘bisschop-emeritus van Rome’”, zegt Peter De Mey, voorzitter van de Katholieke Commissie voor Oecumene in België. „Daarmee stelde hij zich bescheiden op, allereerst als lokale kerkleider.”

„Protocol mag de broederlijke ontmoeting niet in de weg staan”

De grootste struikelblok voor de orthodoxe en katholieke Kerk zijn al lang niet meer theologisch van aard. Vandaag is de uitdaging inderdaad vooral om eensgezindheid te bereiken over wat het primaatschap van de paus van Rome eigenlijk betekent. Misschien kan de nederige paus Franciscus in deze problematiek een doorbraak brengen.

Bisschop Athenagoras is toch op zijn hoede voor een al te groot enthousiasme. „De orthodoxe Kerken moeten hun eigen achterban nog kunnen overtuigen. Zo zijn er de monniken van de Athosberg, maar ook de gekrenkte gevoelens van orthodoxen in ex-Sovjetlanden waar de katholieke Kerk na de perestrojka haar rechten opeiste.” Ook onderling moeten de orthodoxe Kerken nog overeenkomen en is er een machtsstrijd te beslechten.

De stad, hedendaagse woestijn

Onlangs overleed Pierre-Marie DELFIEUX, stichter van de Jeruzalemgemeenschap

Nicole LEHOUCQ

Tijdens de studentenrevolte in mei 1968 was de Franse priester Pierre-Marie Delfieux aalmoezenier aan de Sorbonne, de universiteit van Parijs. Vier jaar later trok hij zich als kluizenaar terug in de Algerijnse woestijn. Na die sabbatperiode van twee jaar keerde Delfieux terug naar Parijs om er een monastieke gemeenschap te stichten. Die zou hij vestigen in het hart van de grootstad, door hem beschouwd als de woestijn van onze tijd. Oases van gebed wilde hij er scheppen. De eerste gemeenschap van die ‘stadsmonniken’ ontstond in 1975, in de Saint-Gervais in Parijs.

Toen Delfieux, geboren in Campuac in de Midi-Pyrénées, op 21 februari op 78-jarige leeftijd overleed, telde zijn monastieke gemeenschap van Jeruzalem 150 zusters en broeders, verspreid over twaalf steden, waaronder Rome en Montréal evenals in historische plaatsen in Frankrijk zoals Vézelay en Mont Saint-Michel.

„Delfieux was vastberaden, sterk en zacht tegelijk”, vertelt broeder Giacomo Alborghetti, die een week vóór het overlijden van de stichter samen met hem deelnam aan een retraite. „In de horizontaliteit van de jaren 1970

Broeder Giacomo: „Onze stichter zond ons in habijt de straat op, met de glimlach, om zo te evangeliseren.” © Herman Ricour

legde hij de klemtoon op de verticaliteit. Hij zag het leven als een opgang naar de hemel. Hij was gepassioneerd door de mens, die hij naar God wilde leiden.”

Alborghetti, die aanvankelijk parochiepriester was in Italië, koos voor een contemplatief bestaan in de stad. Sinds enkele maanden is hij verantwoordelijk voor de kern van vijf broeders van evenveel nationaliteiten van de monastieke gemeenschappen van Jeruzalem in Brussel. Twee van die broeders

gaan uit werken. De ene werkt in een rusthuis, de andere doet vrijwilligerswerk in een opvangcentrum voor daklozen. De zuster-gemeenschap van Jeruzalem in Brussel telt negen religieuzen.

Lichtende liturgie

„Ons apostolaat is monastiek en onthelend. Parochieverantwoordelijkheid dragen we niet”, legt broeder Giacomo uit. „We vormen twee afzonderlijke gemeenschappen, die elk in een eigen huis wonen en hun eigen overste

hebben, maar die samen bidden en de liturgie vieren.” Aan die vieringen en gebedsdiensten in de kerk van Sint-Gillis kan iedereen deelnemen.

Bij de aanvang zitten de monniken en monialen in witte kovens al vooraan in de kerk, hun gezangen weerklinken. „Onze stichter wilde dat wie in onze liturgie binnenkomt, gelovig of niet, geraakt wordt door de schoonheid ervan en door het mysterie”, zegt broeder Giacomo. „Ons apostolaat is gebaseerd op de liturgie en de liefde voor elkaar. ‘Ga in habijt de straat op, een glimlach op de lippen, en je zult evangeliseren’, zei onze stichter.” Of dat lukt in deze multiculturele en multireligieuze buurt? „Ik merk dat ik respect krijg, zeker van de moslims”, antwoordt Alborghetti.

Aan het einde van zijn leven schreef Delfieux zelf de geschiedenis van zijn gemeenschap. „Hij was in 2001 aanbeland, het jaar waarin de gemeenschap, mede op vraag van kardinaal Danneels, naar de Europese hoofdstad kwam”, vertelt broeder Giacomo. „Onze stichter leerde ons de stad binnen te brengen in ons gebed en ons gebed in de stad te brengen”, leest hij nog voor uit een brief van Delfieux’ opvolger, Jean-Christophe Calmon.

Twee pausen ontmoeten elkaar

Op 23 maart bracht paus Franciscus een bezoek aan emeritus paus Benedictus XVI in het pauselijke zomerverblijf in Castel Gandolfo. Een historische ontmoeting, die volgens perswoordvoerder pater Lombardi in het teken van de eendracht stond. Het was niet de eerste keer dat beide pausen elkaar spraken na de verkiezing van Franciscus. Deze telefoonde al tweemaal met zijn voorganger, op 13 maart om Benedictus persoonlijk op de hoogte te brengen van zijn verkiezing tot paus, en op 19 maart, feestdag van Sint-Jozef, om een zalige hoogdag te wensen. De emeritus paus stond zijn opvolger op te wachten, gekleed in een warme witte mantel. Eerst ging het richting kapel, waar Franciscus de pauselijke stoel links liet staan om broederlijk naast Benedictus op de bank te knielen om te bidden. Vervolgens trokken beiden zich drie kwartier lang terug achter gesloten deuren in de bibliotheek. Op de agenda stond ongetwijfeld het geheime rapport over de affaire-Vatileaks. Andere dossiers die meer dan waarschijnlijk op tafel lagen: de hervorming van de curie, het bestuur van de Kerk, het dossier-Lefebvre, de financiën van het Vaticaan. Nadien aten ze samen met hun respectieve secretarissen. Beide pausen verschenen niet samen in het openbaar. (IVH)